ing. A. Aboutaleb
Burgemeester

Bezoekadres: Stadhuis Coolsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: bbo@rotterdam.nl
Inlichtingen: Chris Heiberg

Cluster: directie Veiligheid

Ons kenmerk: 22bb003446

Datum: 12 mei 2022

Betreft: Afdoening toezegging Meetbaarheid effectaanpak Ondermijning (21bb10311)

Aan de commissie Veiligheid en Bestuur

Geachte leden van de commissie,

In de commissievergadering Veiligheid en Bestuur van 15 juli jl. heb ik u toegezegd in de beschikbare wetenschappelijke literatuur na te gaan in hoeverre de met de Rotterdamse aanpak van ondermijning bereikte resultaten te relateren zijn aan de omvang van het probleem.

Het begrip ondermijning beslaat een zeer breed terrein, met diverse fenomenen en onderwerpen, en gaat over uiteenlopende problematiek. Derhalve is het ondoenlijk te spreken over ‘’de ondermijningsaanpak’’ of ‘’de resultaten’’ van die aanpak. Voor alle onderdelen van de aanpak om ondermijning te voorkomen en aan te pakken, wordt in samenspraak met de partners beleid geformuleerd, en worden de diverse onderdelen van de aanpak in onderlinge samenhang bezien.

De omvang van de ondermijnende criminaliteit is nauwelijks wetenschappelijk verantwoord aan te geven. Op onderdelen kan soms wel een indicatie worden gegeven van de ernst en omvang van de problematiek. Stap voor stap kan de informatiepositie worden opgebouwd en uitgebreid. Dit ondersteunt tevens de keuzes die gemaakt moeten worden.

De gemeente Rotterdam heeft daarom advies gevraagd aan de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB) over passende manieren van verantwoording bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Het is namelijk lastig om de omvang van het probleem en de mate van succes van de aanpak van ondermijning in klassieke parameters te vangen, zoals het aantal ontmantelde hennepkwekerijen of het aantal meldingen van criminaliteit. De NSOB stelt dat de aanpak van ondermijnende criminaliteit zich slecht leent voor traditionele vormen van verantwoording. Het is lastig om enkel aan de hand van cijfers uit te drukken in hoeverre de aanpak succesvol is. Tegelijkertijd bestaat er momenteel geen sluitende vorm voor verantwoording over de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Dat betekent dat hoewel de aanpak zelf op veel vlakken passend is, de verantwoording dat echter niet altijd is. Op basis van de huidige verantwoordingsinstrumenten is daarom niet te zeggen hoe het gaat met de aanpak en wanneer deze succesvol is.

Dit probleem wordt onderstreept door de Rotterdamse Rekenkamer. Zij heeft in 2021 onderzoek gedaan naar de gemeentelijke aanpak van ondermijning en de bevinden hiervan gepubliceerd in het rapport *Onder de radar; Onderzoek naar aanpak ondermijnende criminaliteit*.

De Rekenkamer concludeerde dat de inzet van bestuurlijke maatregelen en gemeentelijke instrumenten gericht op het aanpakken van criminelen fors is toegenomen en ook daadwerkelijk leidt tot resultaten, waar ook steeds meer aandacht is voor lange termijn resultaten. Er werd echter ook geconcludeerd dat de gemeentelijke aanpak van ondermijnende criminaliteit moeilijk meetbaar is, omdat ondermijning een heel breed begrip is. Ondermijning is steeds meer een containerbegrip geworden, waar heel veel taken onder vallen.

Om het probleem van klassieke verantwoording op te lossen heeft de NSOB voorgesteld om de verantwoording langs andere lijnen in te richten. De NSOB stelt drie kernelementen van de verantwoording voor, die verder ontwikkeld zouden moeten worden:
(1) helderheid over de beleidstheorie;
(2) inzicht in de te ondernemen en/of ondernomen inspanningen;
(3) een rijk palet aan informatie over een breed scala aan resultaten/uitkomsten.

Bij een aanpak wordt – in een plan van aanpak - onder meer beschreven wat de problematiek is, wat de doelen van de aanpak zijn, alsmede de beoogde resultaten, en aangegeven wordt met welke aanpak de resultaten bereikt zouden moeten worden. De aanpak wordt onderbouwd met (wetenschappelijke) kennis en ervaring, en eventuele aannames of veronderstellingen van een aanpak worden expliciet gemaakt. Op deze manier wordt het beleid voorzien van een zogenoemde beleidstheorie.

Om de informatiepositie te verbeteren, worden met enige regelmaat onderzoeken naar ondermijning uitgevoerd. Daarover wordt de raad geïnformeerd waarbij ook wordt aangegeven hoe de conclusies en aanbevelingen worden verwerkt in een aanpak. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek naar criminele uitbuiting i.h.k.v. mensenhandel. Voorzien wordt dat nog relatief veel onderzoek nodig zal zijn op het gebied van ondermijnende criminaliteit.

In het jaarverslag en de infographic aanpak ondermijnende criminaliteit is er getracht om op bovenstaande manier een rijker beeld te geven van de gemeentelijke inzet op ondermijning. De genoemde kernelementen komen terug in het jaarverslag. Drie voorbeelden: de ondermijningsaanpak in de haven is gebaseerd op onderzoek van de Erasmus Universiteit (1). De aanpak van ondermijning in het vastgoed bestaat uit voorlichting, contact met ondernemers en woningcorporaties, een Meld Misdaad Anoniem campagne, integrale controles in panden en het verrichten van Bibob-onderzoeken (2). Over de aanpak van mensenhandel worden resultaten/uitkomsten gedeeld van signalen van politie, Meld Misdaad Anoniem, Stichting Humanitas, Openbaar Ministerie, Coördinatiecentrum tegen Mensenhandel, scholen en Nederlandse Arbeidsinspectie (3).
In de infographic geven de story's context aan de cijfers en linken de qr-codes naar achtergrondinformatie en aanvullende content. Het jaarverslag 2021 en de bijbehorende infographic zullen naar verwachting voor het zomerreces aan de gemeenteraad worden gepresenteerd.

Mocht er behoefte zijn aan een verdere toelichting, dan heb ik prof. dr. Martijn van der Steen van de NSOB bereid gevonden om de leden van uw commissie in een expertmeeting nader uitleg te geven over de meetbaarheid van ondermijning.

Met vriendelijke groet,

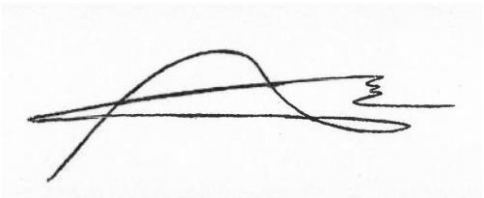

Ing. A. Aboutaleb
Burgemeester